

ERCAN KESAL • Hekimlik Sanatları

İletişim Yayınları 3302 • Bugünün Kitapları 280

ISBN-13: 978-975-05-3505-5

© 2023 İletişim Yayıncılık A.Ş. / I. BASIM

1. Baskı 2023, İstanbul

EDITÖR Tamıl Bora

YAYINA HAZIRLAYAN Begüm Hazar Keleş

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Keskin Devlet Hastanesi önü, 1985

UYGULAMA Hüsni Abbas

DÜZELTİ Yağmur Yıldırım Bayrakçı

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ERCAN KESAL

Hekimlik Sanatları

ERCAN KESAL 1959 Avanos/Nevşehir doğumlu. 1984 yılında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu. Uzun yıllar Ankara, Keskin, Balâ ve köylerinde sağlık ocağı hekimliği yaptı. Serbest hekimliğe başladığı yıllarda uygulamalı psikoloji ve sosyal antropoloji eğitimleri aldı. İlk şiir ve yazıları, tıp fakültesi öğrencisiyken, İzmir'de çıkan *Dönem* dergisinde yayımlandı. Mecburi hizmet yıllarında *Son Reçete* dergisinde söyleşiler yaptı, yazılar yazdı. 1990 yılından sonra geldiği İstanbul'da, Era Yayınları'nın kurucularından oldu. *Şizofrenji*'de yazdı. *Radikal* ve *BirGün* gazetelerinde hikâyeleri ve denemeleri yayımlandı. Senaryolar yazdı. "Uzak" filmindeki rolüyle başlayan sinema serüveni daha sonra birçok filmde oyuncu ve senarist olarak devam etti. İletişim Yayınları'ndan 2013'te *Peri Gazozu*, 2015'te *Nasipse Adayız*, 2016'da *Cin Aynası* ve 2017'de *Bozkırda Bir Gece Yarısı* (Behnan Shabbir'in çizgileriyle) adlı kitapları yayımlandı. Söyleşileri 2017'de *Aslında...* adıyla kitaplaştı. Nuri Bilge Ceylan'ın "Bir Zamanlar Anadolu'da" filminin hikâyesini anlatan *Evvel Zaman*'ın yeni basımı da 2018'de İletişim'den çıktı. 2018'de yine İletişim'den çıkan *Kendi Işığında Yanan Adam* kitabında, Metin Erksan'a dair hatıra ve izlenimlerini anlattı. Ayrıca Enis Rıza'yla birlikte yazdığı *Zamanın İzinde* 2017'de Ayrıntı Yayınları'ndan çıktı. 2022'de de Yenal Bilgici'nin kendisiyle yaptığı uzun söyleşi *Cebimdeki Ekmek Kırıntıları* adıyla kitaplaştı (Kronik Kitap).Yönetmenliğini yaptığı "Fındıktan Sonra" belgeseli ve "Nasipse Adayız" isimli bir sinema filmi vardır.

Becerileriyle insanlıklarını birleştirerek insanları sağlıklarına kavuşturma işiyle uğraşanlar, bu dũnyanın en bũyũk insanlarından da yũce kişilerdir. Onlar neredeyse Tanrı katına erişmişlerdir, çũnkũ korumak ve yenilemek handiyse yaratmak kadar soylu bir uğraştır.

– VOLTAIRE

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	9
ANAM, DOKTOR FADİME KESAL	13
DOKTOR ALİ GÖRÜCÜ	19
BABAM GAZOZCU MEVLÜT VE DERTLERİ	25
HARBİYE, MÜLKİYE, TİBBİYE	33
HOCALARIMIZ	49
TAŞRA DOKTORU	59
DARBEDEN SONRA	67
MECBURİ HİZMET YILLARI	77
HEKİMLİK, İNSAN VE ZAMAN	85
MUAYENEHANE HEKİMLİĞİ, AHİLİK VE ESNAFLIK	97
HEKİMLİK, PSİKİYATRİ VE EYLÜL PSİKİYATRİ MERKEZİ DENEYİMİ	105
HEMŞERİM DERNEĞİN NERE?	117

HEKİMLİK VE SANAT	121
ÖZEL HASTANE MESELESİ	129
MESLEK ÖRGÜTLERİMİZ	137
BENİM HEKİMLERİM	141
ÖĞÜT BAHSİ	147

GİRİŞ

İnsan deneyimlerinden başka bir şey değildir ve belleğin evi insanın kalbidir.

Eve dönmek ise “masumiyet çağına” geri dönmek. Çocukluğa dönmek elbette. Kaygılardan azade, doğan her güne şaşkınlık ve coşkuyla bakabildiğim o günlere, babamın saçlarını okşadığı, anamın eteklerinde kaybolduğum zamanlara dönmek. Domates kokusuna, rüzgârın hıştırtısına, bozkırın sessizliğine, alnımda parlayan güneşe dönmek. Yeniden ve bu kez her şeyin farkında olup, hiçbir şeyi heba etmeden içime çekerek dünyayı bir kez daha yaşama fırsatı istemek hayattan.

Ama bunların hiçbirinin olmayacağını bilmek de en kötüsü.

Hatırlamak seçerek unutmaktır. Bu yüzden hatırlamakla unutmayı kardeş kavramlar gibi düşünürüm. Toplumsal bellekle ilgili belki de en veciz söz bizden çıkmış: “Hafıza-i beşer nisyan ile maluldür!”

Tıp fakültesi son sınıfta öğrenciydim. Karşıyaka’dan Bornova’ya gidecek otobüse binerken, babamda bir şey fark ettim: “Baba! Sen sol ayağımı neden sürüyorsun?”

Babamın sol ayağında başlayan ve hiç farkında olmadan yaşadığı şey, yıllarca sürecek ve ilerleyecek olan “Parkinson hastalığı”nın ilk belirtileriydi.

Hastalık hızla ilerliyordu. Her şeyin iyisini, güzelini hem de büyük bir rahatlıkla yapan babam, giderek birçok şeyi anem yardım etmeden halledemez olmuştu. Babam yıllarca kolaylıkla altından kalktığı birçok şeyi yapamıyor olmanın şaşkınlığı ve öfkesiyle önce inatla uğraşıyor, sonra hep aynı cümle çıkıyordu ağzından: “Of! Yapamıyorum, olmuyor.”

Babam artık “özürlüydü”. Hareket özürlüsü.

Mesleğim hekimlik. Yıllarca, ölüm ve yaşam arasındaki o ince çizgiyi gözleyerek, şahit olarak yaşadım. Ama ne yazık ki bir insanın kendi organlarını istediği gibi kullanmamasının veya isteği dışında ortaya çıkan hareketlere müdahale edememesinin ne demek olduğunu hiç öğrenmemişim. Ta ki bütün bunlar bir yakınımnda ortaya çıkana kadar. Bunu ben babamla birlikte öğrendim.

Yıllarca dürüstlüğü, onuru ve ahlâkı öğütleyen babam, hastalığı ile de bana bir şeyler öğretmeye devam ediyordu işte.

Babam, yaşamı bir mucize gibi görürdü, kol ve bacaklarımızla, ellerimizle, gözlerimizle, kulaklarımızla, aklımızla hiç farkında olmaksızın yaşadığımız onlarca şeyi, hayatın bize bahşettiği bir armağan sayıp, şükretmenin anlamını, vücudunda bir eksikliği ya da yokluğu yaşayanların neler hissedebileceğini, onlarla yan yana durmanın, onlara destek vermenin nasıl soylu bir uğraş olduğunu öğretti, öğrendim.

Babam ve onun şahsında tüm hastalarımın olan şükran duygularım, gönül borcum hiç bitmeyecek.

Beni her gün yeniden yeni sınavlara sokan hekimlik mesleğimden alnımın akıyla çıkabilmem için gerekli “hesaplaşma” fırsatını bana onlar vermiştir.

Anıların “belleğin bekçileri” olduğuna inanırım. Belleğimizi diri tutan, unutmayı engelleyen, çerçöpü temizleyen... O yüzden galiba hep iyi bir anlatıcı olmak istedim. Edebiyat ve sinemayla ilişkimi de buradan tesis ediyorum.

Elbette hekimliğimi de!

Anlatmaya başlayalım o zaman...

ANAM, DOKTOR FADİME KESAL

Çok karlı bir kış günü. Eski bir Avanos evindeyiz, doğduğum ev burası. Hastayım ve ateşler içindeyim. Sanki bir rüya âleminde gezer gibi sessizce odanın bir köşesinde yatıyorum.

Annem yanıma geliyor bir ara ve biraz zorla da olsa kaldırıyor. Giyiniyorum. Üzerimde abilerimden birinin eski paltosu.

Evden çıkıp yürümeye başlıyoruz. Kasabalarda mesafe dediğin nedir ki. Biraz ileride avlusu olan bir eve geliyoruz. Kapıda birçok terlik ve ayakkabının dizili olduğu bir ev. Kemerli bir odadan içeriye giriyoruz. Annem odanın ortasında gürül gürül yanan sobanın yanındaki mindere oturtuyor beni. Az sonra tek ayağı aksayan bir adam giriyor içeri ve hiçbir şey söylemeden duvarın içine gömülü ahşap dolaptan bir şeyler çıkarıyor. Gaz ocağını yakıp çıkardıklarını metal bir kaptan kaynatmaya başlıyor. Ardından, şimdi bile gözümün önünden gitmeyen mavi beyaz bir kutuyu, çok kıymetli bir mücevheri okşarcasına sehpanın üzerine dikkatlice koyuyor. Bir penisilin iğnesi bu! Topal sıhhiyecisi, kaynayan sudan çıkarıp kuruladığı cam şırıngaya kutudaki ilacı çekiyor ve ucuna iğneyi takıyor.